9. 7. 2001

ID: 10389

Dodávky vody

Dodávky vody se řídí soukromoprávními předpisy, tj. dnes občanským a obchodním zákoníkem, ale z úpravy zde obsažené se uplatní pouze smluvní princip vzniku závazků, popř. některá ustanovení upravující obecné problémy závazkových vztahů (např. promlčení nároků, odpovědnostní vztahy).

Dodávky vody se řídí soukromoprávními předpisy, tj. dnes občanským a obchodním zákoníkem, ale z úpravy zde obsažené se uplatní pouze smluvní princip vzniku závazků, popř. některá ustanovení upravující obecné problémy závazkových vztahů (např. promlčení nároků, odpovědnostní vztahy).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.5.2001, sp.zn. 29 Cdo 915/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce V. a k. N., a. s., zastoupeného advokátem, proti žalovanému Městu N., zastoupenému advokátem o zaplacení částky 47 219,60 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Nymburce pod sp. zn. 6 C 438/95, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. ledna 2000, č. j. 28 Co 680/99-64, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 4. ledna 2000, č. j. 28 Co 680/99-64, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Nymburce rozsudkem ze dne 9. prosince 1998, č. j. 6 C 438/95-42, ve znění usnesení ze dne 4. října 1998, č. j. 6 C 438/95-58, zamítl žalobu, aby žalovaný byl povinen zaplatit žalobci částku 47 219, 60 Kč s 3% úrokem z prodlení od 25. 5. 1994 do 14. 7. 1994 a s 16% úrokem od 15. 7. 1994 z uvedené částky do zaplacení, zastavil řízení v části týkající se 15% úroků z prodlení z částky 47 219, 60 Kč od 25. 5. 1994 do 14. 7. 1994 a 2% úroků z prodlení z částky 47 219, 60 Kč od 15. 7. 1994 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Žalobce se původně domáhal zaplacení částky 76 708, 40 Kč s 18% úroky z prodlení od 25. 5. 1994 do zaplacení s odůvodněním, že žalovaný je vlastníkem objektu v K. ulici v N. Do tohoto objektu žalobce dodával vodu z veřejného vodovodu v době od června 1992 do září 1993. Za uvedené období na základě spotřeby vyúčtoval vodné v celkové výši 76 708, 40 Kč, jednalo se o mimosmluvní odběr. Při ústním jednání dne 9. 12. 1998 vzal žalobce žalobu do částky 29 488, 40 Kč s 18% úroky z prodlení od 25. 5. 1994 do zaplacení zpět a usnesením soudu prvního stupně bylo v této části řízením zastaveno. Soud prvního stupně zjistil, že žalovaný se stal vlastníkem předmětné nemovitosti dne 12. 1. 1993. Žalobce po částečném zpětvzetí žaloby požaduje zaplatit odběr vody za období od 12. 1. 1993 do 9. 9. 1993 z titulu bezdůvodného obohacení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že by vodu od žalobce odebíral žalovaný.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 4. ledna 2000, č. j. 28 Co 680/99-64, rozsudek soudu prvního stupně ve znění doplňujícího usnesení změnil tak, že žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil částku 47 219, 60 Kč s 3% úrokem z prodlení od 25. 5. 1994 do 14. 7. 1994 a s 16% úrokem z prodlení od 15. 7. 1994 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení včetně nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění soudu prvního

stupně, neztotožnil se však s právními závěry, které z nich soud prvního stupně vyvodil. Odvolací soud poukázal především na to, že v ustanovení § 16 odst. 2 vyhl č. 144/1978 Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích, ve znění vyhl. č. 185/1988 Sb., byla definice odběratele zúžena na vlastníka nemovitosti, pro niž se dodává voda z veřejného vodovodu. Za odběr vody proto podle názoru odvolacího soudu odpovídá vlastník nemovitosti, nikoli její uživatel. Dodávka vody do objektu žalovaného byla prokázána naměřenou spotřebou vody na vodoměru umístěném v objektu a pro posouzení daného vztahu je nerozhodné, jakým způsobem žalovaný vodu využil nebo nevyužil. Žalobce po částečném zpětvzetí žaloby požadoval úhradu odebrané vody za dobu, po kterou byl žalovaný vlastníkem nemovitosti. Žalovaného je nutno považovat za mimosmluvního odběratele ve smyslu § 25 vyhl. č. 144/1978 Sb. Pokud žalovaný namítá, že objekt neužíval, bylo na něm, aby postupoval podle ustanovení § 12 odst. 4 vyhl. č. 144/1978 Sb., ve znění vyhl. č. 185/1988 Sb., a zajistil odpojení nemovitosti od veřejného vodovodu, neboť žalobce jako správce tohoto vodovodu může sám provést odpojení nemovitosti jen v případě splnění podmínek stanovených v § 24 citované vyhlášky.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, které odůvodnil tím, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Žalovaný v dovolání uvedl, že se odvolací soud nezabýval hodnocením žaloby z hlediska bezdůvodného obohacení. Nebylo prokázáno, že by žalovanému vznikl majetkový prospěch. Nebylo to ani možné, neboť žalovaný v rozhodné době objekt neužíval a tento objekt byl opuštěný. Podle ustanovení § 25 odst. 1 vyhl. č. 144/1978 Sb., ve znění vyhl. č. 185/1988 Sb., se mimosmluvní odběry vody účtují ve výši úplaty spojené s dodáním vody z veřejných vodovodů za množství odebrané vody zjištěné technickým propočtem, přičemž se vychází ze světlosti potrubí, z prokázané nebo předpokládané doby odběru vody a účelu, k němuž bylo vody použito. Vyhláška tedy vůbec nepředpokládá, že v případě mimosmluvního odběru by se vycházelo z údajů vodoměru. Svým výkladem vyhlášky odvolací soud vyloučil aplikaci občanského zákoníku na vztahy mezi dodavatelem a odběratelem vody. Odvolací soud nesprávně poukazuje na § 24 citované vyhlášky, pokud dovodil, že žalobce nemohl provést odpojení nemovitosti. Žalobce neměl po značně dlouhou dobu přístup k měřícímu přístroji, což zakládalo důvod přerušení dodávky vody podle § 24 odst. 1 písm. e) vyhlášky. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce v obsáhlém vyjádření k dovolání uvedl, že pro posouzení předmětného nároku je rozhodující vyhl. č. 144/1978 Sb., ve znění vyhl. 185/1988 Sb., která dopadá na odběry smluvené i mimosmluvní, a též aplikace občanského zákoníku. Názor dovolatele, že mu nevznikl majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, je nesprávný. Voda jako výrobek určité majetkové hodnoty se způsobem definovaným ve vyhlášce dostala do moci dovolatele a je nerozhodné, jak s ní potom naložil. Údaje vodoměru byly použity jako východisko pro stanovení výše bezdůvodného obohacení a žalovaný jejich správnost v řízení nijak nezpochybňoval. Dovolatel byl v rozhodném období vlastníkem nemovitosti, užívací práva jiných osob nedoložil. Právní úprava vztahů při dodávkách pitné vody je upravena speciálním předpisem, vyhl. č. 144/1978 Sb., ve znění vyhl. 185/1988 Sb., který neobsahuje žádnou zvláštní úpravu, pokud jde o smlouvy o dodávce vody. V praxi proto zpravidla s menšími odběrateli nejsou uzavírány písemné smlouvy a odběry jsou podchyceny na tzv. odečtové kartě, kde bývá označen poslední známý odběratel vody a uvedeny jednotlivé odečty vodoměru. Tyto odečtové karty slouží současně jako podklad pro fakturaci. Případné změny majitele objektů bývají žalobci ohlašovány původními nebo novými odběrateli nebo zjišťovány pracovníky žalobce při odečtech vody. Žádné ustanovení citované vyhlášky však neumožňuje žalobci omezit nebo přerušit dodávku vody při uvedených změnách. Pokud jde o rozsah peněžité náhrady, žalobce postupoval vůči žalovanému velmi shovívavě a požadoval poskytnutí náhrady v menším rozsahu (tj. podle § 21 odst. 3 citované vyhlášky – podle údajů vodoměru), než na jakou měl nárok podle § 25

odst. 1 této vyhlášky (technický propočet vycházející ze světlosti potrubí a z prokázané doby odběru). Dovolatel nikdy nezpochybnil údaje naměřené vodoměrem, nereklamoval výši odběru a nepožadoval přezkoušení funkce vodoměru podle § 20 odst. 2 citované vyhlášky. Žalobce považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a navrhl dovolání zamítnout.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tedy podle občanského soudního řádu ve znění platném do 31. 12. 2000 – dále jen „o. s. ř.„).

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud„) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle § 242 odst. 1 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem. Předmětem daného dovolacího přezkumu je proto správnost právního posouzení věci odvolacím soudem. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V daném případě odvolací soud i soud prvního stupně zjistily, že žalobce v posuzovaném období dodával vodu z veřejného vodovodu do objektu žalovaného v ulici K. v N., aniž došlo k uzavření kupní smlouvy. Toto zjištění nezpochybňuje ani dovolatel.

Dodávky vody z veřejných vodovodů mají, pokud jde o právní úpravu, dvojí režim. Vzhledem k tomu, že jde o zvláštní druh hospodářské činnosti, která má značný veřejný význam, jsou tyto dodávky regulovány jednak předpisy veřejnoprávní povahy (zákon č. 138/1973 Sb., o vodách), jednak též předpisy soukromoprávními - jde současně o prodej a koupi vody jako věci. Toto sepětí veřejného a soukromého práva se plně projevuje ve vyhlášce č. 144/1978 Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích, ve znění vyhlášky č. 185/1988 Sb. (dále jen „vyhláška„), která je sice prováděcím předpisem k zákonu č. 138/1973 Sb., o vodách, ale současně ve své části čtvrté obsahuje regulaci právních vztahů mezi subjekty, které veřejné vodovody provozují a vodu jimi dodávají, a spotřebiteli. O tom, že jde o soukromoprávní úpravu svědčí i znění § 40 vyhlášky.

Z tohoto propojení právních předpisů veřejnoprávní a soukromoprávní povahy vyplývá, že dodávky vody se sice zásadně řídí soukromoprávními předpisy, tj. dnes občanským a obchodním zákoníkem, ale z úpravy zde obsažené se uplatní pouze smluvní princip vzniku závazků, popř. některá ustanovení upravující obecné problémy závazkových vztahů (např. promlčení nároků, odpovědnostní vztahy). Pokud jde o vznik a obsah samotného závazku k dodávce vody z veřejného vodovodu, vyplývají z vyhlášky následující pravidla, která modifikují smluvní volnost účastníků těchto vztahů:
- smlouva o dodávce vody z veřejného vodovodu může být uzavřena pouze s vlastníkem nemovitosti: tato skutečnost je dána jednak věcnými důvody - způsobem, jakým je voda veřejnými vodovody

rozváděna a přiváděna do jednotlivých nemovitostí (viz právní úprava v části první vyhlášky), jednak to vyplývá z ustanovení § 16 odst. 2 vyhlášky, které dává pouze vlastníkovi právo odběru vody v dané nemovitosti - viz též legislativní zkratka „odběratel„, v dobových souvislostech zákonný termín pro stranu oprávněnou ze smlouvy. Pro uvedený závěr svědčí i skutečnost, že vyhláškou č. 185/1988 Sb. byl dosud širší okruh oprávněných (vyhláška do své novelizace hovoří v § 16 odst. 2 o správci, kterým míní vlastníka i uživatele nemovitosti) zúžen jen na vlastníka. Na tuto úpravu potom navazuje § 37 vyhlášky, který stanoví odběrateli povinnost platit dodavateli úplatu za dodávání vody pro nemovitost k jakémukoli účelu. Další podpůrný argument pro výlučné postavení vlastníka nemovitosti jako odběratele vyplývá i z cenových předpisů, kde ze seznamu zboží, u něhož se uplatňují věcně usměrňované ceny, vyplývá, že se předpokládá, že správci vodovodu platí vlastník nemovitosti (odběratel) a v případech, kdy není on sám konečným spotřebitelem, dohodne se spotřebiteli rozúčtování vodného a stočného,
- rozsah odběru vody vyplývá přímo z vyhlášky - podle § 16 odst. 2 vlastník může odebírat vodu do sjednané výše, není-li výše odběru sjednána, podle skutečné potřeby,
- dodavatel (správce vodovodu) je oprávněn v případě nedodržení podmínek odběru, které jsou ve vyhlášce vypočteny, přímo na základě vyhlášky omezit nebo přerušit dodávku vody,
- vyhláška upravuje závazný způsob zjišťování množství vody, které odběratel odebral, a stanoví práva dodavatele s tím spojená,
- vyhláška upravuje kogentně okamžik splnění dodávky vody (§ 23 odst. 1 a 2), tato úprava však platí jen pro smluvní odběry,
- z ustanovení § 24 vyplývá taxativní výčet skutečností, při jejichž vzniku je dodavatel oprávněn omezit nebo přerušit dodávku vody, z této úpravy současně vyplývá, že mimo tento výčet nemůže být dodávka vody omezena nebo zastavena, vyhláška současně stanoví, kdy má dodavatel povinnost zajistit náhradní zdroj vody,
- vyhláškou jsou regulovány i situace, kdy k uzavření smlouvy o dodávce vody nedojde, popř. odběratel postupuje v rozporu se smlouvou (§ 25). Podle ustanovení § 25 odst. 1 vyhlášky při odběrech vody z veřejného vodovodu uskutečněných bez smlouvy s dodavatelem, či v rozporu se smlouvou *tyto případy jsou vymezeny v odstavci prvém pod písmenem b)*, účtují se tyto odběry vody ve výši úplaty spojené s dodáváním vody z veřejných vodovodů za množství odebrané vody zjištěné technickým propočtem, přičemž se vychází ze světlosti potrubí, z prokázané nebo předpokládané doby odběru vody a účelu, k němuž bylo vody použito. Podle ustanovení § 25 odst. 2 vyhlášky se k částkám za odběr takto stanoveným připočtou náklady spojené se zjišťováním případů odběrů uvedených v odstavci 1, nejméně však 50 Kč. Z dané úpravy lze vyvodit, že vyhláška předpokládá, že v případech bezesmluvních odběrů nebude instalován vodoměr, a proto je nutno upravit náhradní způsob výpočtu množství vody, které odběratel odebral. Toto řešení je shodné pro případy odběrů, kdy odběratel porušil smlouvu a zkreslil dodatečným zásahem výsledky, které ukazuje vodoměr.

Při dodávkách vody z veřejných vodovodů jde tedy o závazkové vztahy, které sice vznikají uzavřením smlouvy podle obecných předpisů (občanský, obchodní zákoník), ale u nichž speciální předpis stanoví, kdo může takovou smlouvu uzavřít, a omezuje též smluvní volnost stran tím, že závazně upravuje obsah vzniklého závazkového vztahu.

Tento speciální předpis pak současně stanoví povinnost k úhradě odebrané vody v případě odběru vody z veřejného vodovodu uskutečněného bez smlouvy s dodavatelem a stanoví v tomto případě výši úplaty i způsob, jakým je zjišťováno množství odebrané vody (§ 25 vyhlášky). Z kontextu vyhlášky, zejména z ustanovení § 16 odst. 2, vyplývá, že povinnost k úhradě odebrané vody má v tomto případě vlastník nemovitosti, pro niž byla voda z veřejného vodovodu odebrána. Ze shora učiněného rozboru totiž vyplývá, že vyhláška vychází z toho, že při dodávkách vody z veřejného vodovodu vstupují do

právního vztahu správce, který dodává vodu z veřejného vodovodu, a vlastník nemovitosti, pro niž je voda odebírána. Jde buď o smluvní vztah mezi těmito subjekty, či o vztah vzniklý na základě zákonné skutečnosti – odběru vody bez uzavření smlouvy s dodavatelem.

Ze skutečnosti, že úplata za odběr vody z veřejného vodovodu pro nemovitost napojenou na tento veřejný vodovod je upravena zvláštním předpisem, vyplývá, že se v tomto případě neuplatní obecná úprava institutu bezesmluvního obohacení.

Pokud tedy odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný je povinen zaplatit vodu dodanou žalobcem do nemovitosti žalovaného v K. ulici v N., je tento jeho závěr správný.

Námitka žalovaného, že žalobce mohl odpojit předmětnou nemovitost od veřejného vodovodu, je v této souvislosti nepodstatná.

Oprávněná je však námitka žalovaného, že v případě bezesmluvního odběru vody z veřejného vodovodu mělo být při zjišťování množství odebrané vody postupováno podle ustanovení § 25 vyhlášky, což se v daném případě nestalo. Samozřejmě, pokud by bylo nepochybné, že množství odebrané vody zjištěné vodoměrem je nižší než množství vody, jež by bylo zjištěno postupem podle § 25 vyhlášky, nebylo by nutno tento výpočet provádět, neboť žalobce na žalovaném uplatňuje úplatu za odebranou vodu pouze v zažalované částce. Dovolací soud však tuto skutečnost není schopen posoudit a proto mu nezbylo než z tohoto důvodu rozsudek odvolacího soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti